

बीमा समिति

सम्पत्ति शुद्धीकरण तथा आतङ्कवादी क्रियाकलापमा वित्तीय लगानी निवारण सम्बन्धी निर्देशन, २०७५

सम्पत्ति शुद्धीकरण तथा आतङ्कवादी क्रियाकलापमा वित्तीय लगानी सम्बन्धी कसूर निवारण गर्ने सम्बन्धमा बीमकको काम कारवाहीलाई अन्तर्राष्ट्रिय मापदण्ड अनुरूप बनाउन वाञ्छनीय भएकोले,

सम्पत्ति शुद्धीकरण (मनि लाउन्डरिङ्ग) निवारण ऐन, २०६४ को दफा ७प.को उपदफा (२) तथा बीमा ऐन, २०४९ को दफा ८ को खण्ड (घ२) बमोजिमको अधिकार प्रयोग गरी बीमा समितिले देहायको निर्देशन जारी गरेकोछ ।

१. **संक्षिप्त नाम र प्रारम्भ:** (१) यस निर्देशनको नाम “सम्पत्ति शुद्धीकरण तथा आतङ्कवादी क्रियाकलापमा वित्तीय लगानी निवारण सम्बन्धी निर्देशन, २०७५” रहेको छ ।
(२) यो निर्देशन बीमा समितिले स्वीकृत गरेको मिति देखि प्रारम्भ हुनेछ ।
२. **परिभाषा:** विषय वा प्रसङ्गले अर्को अर्थ नलागेमा यस निर्देशनमा,-
 - (क) “ऐन” भन्नाले सम्पत्ति शुद्धीकरण (मनी लाउन्डरिङ्ग) निवारण ऐन, २०६४ सम्भन्नु पर्छ ।
 - (ख) “नियमावली” भन्नाले सम्पत्ति शुद्धीकरण (मनि लाउन्डरिङ्ग) निवारण नियमावली, २०७३ सम्भन्नु पर्छ ।
 - (ग) “बीमक” भन्नाले बीमा ऐन, २०४९ को दफा १० बमोजिम दर्ता भएको संगठित संस्था सम्भन्नु पर्छ र सो शब्दले पुनर्बीमकलाई समेत जनाउँछ ।
 - (घ) “समिति” भन्नाले बीमा समिति सम्भन्नु पर्छ ।
३. **आन्तरिक नीति तथा कार्यविधिमा समावेश गर्नु पर्ने कुरा:** बीमकले ऐनको दफा ७त. को उपदफा (१) बमोजिम आन्तरिक नीति तथा कार्यविधि बनाई लागू गर्दा त्यस्तो नीति तथा कार्यविधिमा देहायका कुराहरु समेत समावेश गर्नु पर्नेछ:-
 - (क) कर्मचारीको आन्तरिक जिम्मेवारी तथा कार्य विभाजन,
 - (ख) जोखिम मूल्याङ्कन प्रणालीको आधार तथा पद्धती,
 - (ग) जोखिममा आधारित ग्राहक पहिचान, अद्यावधिक तथा अनुगमन प्रणाली,
 - (घ) अस्वभाविक तथा शंकास्पद कारोबारको पहिचान गर्ने पद्धती र सोको आधार,
 - (ङ) ऐनको परिच्छेद-६ख. र सम्पत्ति शुद्धीकरण (मनि लाउन्डरिङ्ग) निवारण (सूचीकृत व्यक्ति, समूह वा संगठनको सम्पत्ति वा कोष रोक्का) नियमावली, २०७० मा उल्लेख भए बमोजिमका दायित्व पूरा गर्ने प्रभावकारी पद्धती,
 - (च) ऐन, नियमावली र यो निर्देशन प्रभावकारी रूपमा पालना गर्न आवश्यक पर्ने अन्य विषय ।
४. **ग्राहक पहिचान तथा सम्पुष्टि गर्ने तरिका:** (१) बीमकले ग्राहकको पहिचान तथा सोको सम्पुष्टि गर्दा ऐनको दफा ७क. र नियमावलीको नियम ४ र ५ बमोजिम गर्नु पर्नेछ ।

(२) बीमकले ग्राहकको पहिचान गर्दा कुनै ग्राहक कानूनी व्यक्ति वा प्रबन्धको तहगत संरचना वा स्वामित्वमा रहेको देखिएमा त्यस्तो संरचनाको प्रत्येक तहको र त्यस्तो व्यक्ति वा प्रबन्ध उपर नियन्त्रण गर्ने व्यक्ति फरक देखिएमा त्यस्तो व्यक्तिको नियमावलीको नियम ६ को उपनियम (२) को खण्ड (क) बमोजिम पहिचान गर्नु पर्नेछ ।

(३) बीमकले कुनै प्राकृतिक व्यक्तिको कारोबारमा परिवार बाहेक अन्य कुनै व्यक्ति वास्तविक धनीको रूपमा रहेको शंका लागेमा सोको समेत पहिचान गर्नु पर्नेछ ।

(४) बीमित र अभिकर्ता बाहेक अन्य कुनै व्यक्तिले बीमितको नाममा नेपाल स्थित कार्यालयमा एकलाख रुपैयाँभन्दा बढी बीमाशुल्क वा अन्य नगद रकम जम्मा गर्न आएमा त्यसरी रकम जम्मा गर्न आउने व्यक्तिको नाम, थर, सम्पर्क नम्बर वा ठेगाना र ग्राहकसँगको सम्बन्ध खुलाउने विवरण लिनु पर्नेछ ।

(५) ग्राहक पहिचानको सिलसिलामा नियमावलीको नियम ४ को उपनियम (४) बमोजिम ल्याप्चे सहीछाप लिंदा देहाय बमोजिम गर्नु पर्नेछ:-

(क) प्राकृतिक व्यक्तिको हकमा बीमित व्यक्ति र प्रस्तावक फरक भएमा प्रस्तावकको समेत,

तर नाबालिकको हकमा प्रस्तावकको मात्र लिन बाधा पर्ने छैन ।

(ख) कानूनी व्यक्ति वा प्रबन्धको हकमा आधिकारिक प्रतिनिधि ।

(६) नेपाल सरकार, प्रदेश सरकार वा स्थानिय तह अन्तर्गतका कार्यालय वा निकाय, विशेष ऐन अन्तर्गत स्थापित निकाय, नेपाल सरकार, प्रदेश सरकार वा स्थानिय तहको स्वामित्वमा रहेका सङ्गठित संस्था, बीमा समितिबाट इजाजतपत्र प्राप्त बीमक, नेपाल राष्ट्र बैंकबाट इजाजतपत्र प्राप्त बैंक तथा वित्तीय संस्था, नेपाल धितोपत्र बोर्डबाट इजाजतपत्र प्राप्त संस्था तथा कम्पनी, संयुक्त राष्ट्र संघ वा सो अन्तर्गतका कार्यालय तथा विशिष्टकृत निकाय एवं अन्तराष्ट्रिय संस्थाहरु र विदेशी राजदुतावास वा नियोग वा समितिले समय समयमा तोकेको संस्थाले आफ्ना कर्मचारीको बीमा गराउँदा बीमकले त्यस्ता बीमितहरुको व्यक्तिगत विवरण लिनु पर्नेछ ।

(७) बीमकले ग्राहक पहिचान तथा सोको सम्पुष्टि गर्दा लिनु पर्ने कागजात तथा विवरणको ढाँचा अनुसूची-१ बमोजिम हुनु पर्नेछ । ऐन, नियमावली तथा यस निर्देशन बमोजिम ग्राहक पहिचान तथा सम्पुष्टि गर्दा थप कागजात तथा विवरण लिन आवश्यक देखिएमा सो समेत लिनु पर्नेछ ।

(८) बीमकले ग्राहक पहिचान लगायत अन्य काम-कारोबार गर्दा ऐनको परिच्छेद ६ख. तथा सम्पत्ति शुद्धीकरण (मनि लाउन्डरिङ्ग) निवारण (सूचीकृत व्यक्ति, समूह वा सङ्गठनको सम्पत्ति वा कोष रोक्का) नियमावली, २०७० मा उल्लिखित व्यवस्थाको प्रभावकारी पालना भएको कुराको सुनिश्चित गर्नु पर्नेछ ।

५. उच्च पदस्थ व्यक्तिको पहिचान गर्दा थप उपाय अवलम्बन गर्नु पर्ने: (१) बीमकले ऐनको दफा ७ख. बमोजिम उच्च पदस्थ व्यक्ति पहिचान गर्दा देहाय बमोजिमका थप उपायहरु समेत अवलम्बन गर्नु पर्नेछ:

- (क) बीमालेख जारी गर्दा, बीमालेख धितो राखी ऋण प्रदान गर्दा, बीमालेख समर्पण गर्दा वा बीमालेख अन्तर्गत अन्य कुनै पनि प्रकारले भुक्तानी गर्दा उच्च पदस्थ व्यक्ति पहिचान हुने संयन्त्र,
 - (ख) उच्च पदस्थ व्यक्ति फेरबदल वा थपघट भएको अवस्थामा तत्काल पहिचान हुने संयन्त्र,
 - (ग) जोखिम बमोजिम उच्च पदस्थ व्यक्तिको परिवार तथा सम्बद्ध व्यक्ति पहिचान हुने थप संयन्त्र,
 - (घ) उच्च पदस्थ व्यक्तिको पदीय हैसियत र संलग्नता बमोजिमको जोखिम पहिचान हुने व्यवस्था,
- (२) बीमकले उच्च पदस्थ व्यक्तिको पहिचान गर्दा देहायको मध्ये कुनै पनि प्रक्रिया अवलम्बन गर्न सक्नेछः-

- (क) ग्राहकबाट सूचना लिने,
- (ख) सार्वजनिक रूपमा उपलब्ध सूचनाबाट जानकारी प्राप्त गर्ने,
- (ग) सामाजिक सञ्जालमा उपलब्ध सूचनाहरूको विश्लेषण गरी जानकारी लिने,
- (घ) प्रचलित कानून बमोजिम कुनै निकायमा राखिएको कुनै अभिलेखबाट सूचना लिने,
- (ङ) व्यवसायिक रूपमा उपलब्ध तथ्याङ्क (डाटाबेस) बाट वा अन्य उपयुक्त आधारबाट जानकारी लिने ।

(३) बीमकले उच्च पदस्थ व्यक्ति वा निजको परिवार तथा सम्बद्ध व्यक्तिको सूचीको अभिलेख त्यस्तो व्यक्ति अवकाश भएको, निजको बीमा अवधि वा निजसँग व्यवसायिक सम्बन्ध वा कारोबार समाप्त भएको मितिले पाँच वर्षसम्म राख्नु पर्नेछ ।

६. **वास्तविक धनी पहिचान गर्ने:** (१) बीमकले ऐनको दफा ७ग. तथा नियमावलीको नियम ६ बमोजिम वास्तविक धनीको पहिचान गर्दा देहाय बमोजिमको व्यवस्था मिलाउनु पर्नेछः-

- (क) वास्तविक धनी पहिचान गर्ने माध्यम,
- (ख) वास्तविक धनी र निजसँग सम्बन्धित सम्पूर्ण कारोबारको एकीकृत रूपमा अनुगमन गर्ने संयन्त्र ।

(२) बीमकले वास्तविक धनी पहिचान र सम्पुष्टि गर्दा दफा ५ को उपदफा (२) बमोजिमको प्रक्रिया अवलम्बन गर्नु पर्नेछ ।

(३) बीमकले वास्तविक धनी वा निजको परिवार तथा सम्बद्ध व्यक्तिको सूचीको अभिलेख त्यस्तो व्यक्तिको बीमा अवधि वा निजसँग व्यवसायिक सम्बन्ध वा कारोबार समाप्त भएको मितिले पाँच वर्षसम्म राख्नु पर्नेछ ।

७. **जोखिम व्यवस्थापन र मूल्याङ्कनको आधार:** (१) बीमकले ऐनको दफा ७घ. बमोजिम जोखिमको पहिचान, मूल्याङ्कन तथा व्यवस्थापन गर्दा देहाय बमोजिमको विषयलाई समेत आधार लिनु पर्नेछः-

- (क) राष्ट्रिय तथा क्षेत्रगत जोखिम मूल्याङ्कन सम्बन्धी प्रतिवेदन,
- (ख) सम्पत्ति शुद्धीकरण तथा आतङ्कवादी क्रियाकलापमा वित्तीय लगानी सम्बन्धमा कुनै प्रतिष्ठित अन्तर्राष्ट्रिय संस्थाले गरेको अध्ययन तथा अनुसन्धानको प्रतिवेदन,

- (ग) व्यवसायिक सम्बन्धको प्रकृति, उद्देश्य र अवधि,
- (घ) ग्राहक सम्बन्धी जोखिम हुनसक्ने तत्वहरू:-
- (१) ग्राहक, वास्तविक धनी, हिताधिकारीको प्रकार, प्रकृती र संख्या,
 - (२) अस्वभाविक अवस्थामा कायम गरिएको व्यवसायीक सम्बन्ध,
 - (३) गैर आवासीय ग्राहक,
 - (४) व्यक्तिगत सम्पत्ति वहन गर्ने कानूनी व्यक्ति वा कानूनी प्रबन्ध,
 - (५) मनोनित (नोमिनी) शेयरधनी वा धारक धितोपत्र वा अस्वभाविक र जटिल प्रकृतिको स्वामित्व संरचना भएका कानूनी व्यक्ति वा प्रबन्ध ।
- (ङ) भौगोलिक जोखिम हुनसक्ने तत्वहरू:-
- (१) ग्राहक वा व्यवसायको भौगोलिक सीमा, क्षेत्र र विशेषता,
 - (२) सम्पत्ति शुद्धीकरण तथा आतङ्कवादी क्रियाकलापमा वित्तीय लगानी निवारण सम्बन्धी अन्तर्राष्ट्रिय मापदण्ड पालना नगर्ने वा आंशिक रूपमा मात्र पालना गर्ने भनी अन्तर्राष्ट्रिय रूपमा पहिचान भएका मुलुकका ग्राहकसँग सम्बन्धित कारोबार,
 - (३) उल्लेखनीय रूपमा भ्रष्टाचार, राजस्व छली, आतङ्कवादी वा अन्य अपराधिक गतिविधि विद्यमान रहेको भनी अन्तर्राष्ट्रिय रूपमा पहिचान भएका मुलुकका ग्राहकसँग सम्बन्धित कारोबार ।
- (च) उत्पादन, सेवा, कारोबार वा वितरण प्रणालीको जोखिम हुनसक्ने तत्वहरू,
- (१) उत्पादन वा सेवाको प्रकार, प्रकृती, संख्या र निहित जोखिम,
 - (२) एकल बीमाशुल्क वा त्यस्तै प्रकृतिको उत्पादन वा सेवा,
 - (३) वचत प्रकृतिको बीमा,
 - (४) असम्बन्धित तेश्रो पक्षको सक्रियतामा गरिएको बीमा वा बीमाशुल्क भुक्तानी,
 - (५) तेश्रो पक्षलाई गरिने दावी भुक्तानी,
 - (६) ग्राहक आफैँ उपस्थिति नभै हुने कारोबार,
 - (७) तेश्रो पक्षले सहजै पहुँच राख्न वा प्राप्त गर्न सक्ने बीमालेख वा सेवा ।
- (छ) पेश भएका विवरण, प्रयोग गर्न चाहेको वा गरेको उत्पादन वा सेवा, वितरण माध्यम तथा कारोबारहरूको स्वाभाविकता, विश्वसनीयता र तादम्यता,
- (ज) जोखिम सापेक्ष अन्य विषयहरू ।
- (२) बीमकले जोखिमलाई उच्च, मध्यम, न्यून तथा जोखिमको समिक्षाको आधारमा थप वर्गीकरण गर्न सक्नेछन ।
- (३) बीमकले जोखिम मूल्याङ्कन गरि सोको अद्यावधिक अभिलेख राख्नु पर्नेछ र त्यस्तो अभिलेख बीमा समिति र अन्य सम्बद्ध निकायले माग गरेमा त्यस्तो निकायलाई समेत उपलब्ध गराउनु पर्नेछ ।
- (४) जोखिम मूल्याङ्कनमा उच्च जोखिम देखिएको ग्राहकको हकमा बृहत ग्राहक पहिचानको उपाय अवलम्बन गर्नु पर्नेछ ।

८. बृहत ग्राहक पहिचान गर्ने तरिका: (१) बीमकले ऐनको दफा ७३को उपदफा (१) मा उल्लिखित ग्राहकका अतिरिक्त देहाय बमोजिमका ग्राहकसँग व्यवसायिक सम्बन्ध स्थापना वा कारोबार गर्दा बृहत ग्राहक पहिचान पद्धति अवलम्बन गर्नु पर्नेछ:-

- (क) विद्युतीय माध्मबाट व्यवसायीक सम्बन्ध कायम गर्ने वा कारोबार गर्ने ग्राहक,
- (ख) उच्च जोखिम देखिएको ग्राहक,
- (ग) उच्च नेटवर्थ भएका ग्राहक (यस प्रयोजनका लागि उच्च नेटवर्थ जनाउने सिमा बीमकले आफैँ निर्धारण गर्नु पर्नेछ),
- (घ) कुनै कसुरजन्य वा शंकास्पद कार्यमा संलग्न हुन सक्ने आधार देखिएका ग्राहक,
- (ङ) नगदको बढी प्रयोग हुने व्यवसायमा संलग्न ग्राहक ।

(२) बीमकले उपदफा (१) बमोजिम ग्राहकसँग व्यवसायीक सम्बन्ध स्थापना गर्दा वा कारोबार गर्दा त्यस्तो व्यक्ति उच्च जोखिमयुक्त व्यक्ति भएमा निजको सम्बन्धमा नियमावलीको नियम ८ मा उल्लिखित उपायहरूका अतिरिक्त देहायका उपाय समेत अवलम्बन गरी बृहत ग्राहक पहिचान पद्धति (Enhanced due diligence) अवलम्बन गर्नु पर्नेछ:-

- (क) सम्पत्तिको स्रोत पहिचान गर्ने,
- (ख) कारोबारको उद्देश्यको जानकारी लिने,
- (ग) कारोबारको मात्रा प्रकृति र जोखिमको अवस्था अनुसार थप अनुगमन गर्ने,
- (घ) बीमा बापतको कुनै प्रकारको भुक्तानी (समर्पण मूल्य तथा ऋण समेत) एकाउन्ट पेयी चेक मार्फत गर्ने ।

(३) बीमकले एकल बीमाशुल्क वा त्यस्तै प्रकृतिको अन्य बीमालेख वा पचासलाख रुपैयाँ भन्दा बढी बीमाङ्क भएको बचत प्रकृतिको बीमालेख वा विदेशबाट बीमाशुल्क भुक्तानी हुने बीमालेख जारी गर्दा देहायका थप उपाय समेत अवलम्बन गर्नु पर्नेछ:-

- (क) बीमितको आर्थिक क्षमता पुष्टि हुने आधिकारिक कागजात,
- (ख) बीमितको पेशा व्यवसाय तथा कारोबार पुष्टि हुने आधिकारिक कागजात,
- (ग) बीमाशुल्क भुक्तानी बैंक तथा वित्तीय संस्थाको खाताबाट गर्ने व्यवस्था,
- (घ) बीमितले एकल बीमालेख लिनु पर्ने कारण खुल्ने कागजात,
- (ङ) बीमितको आर्थिक, प्रशासनिक तथा अपराधिक पृष्ठभूमी अनुसन्धान गर्न/गराउन पाउने अधिकारपत्र,
- (च) जोखिम बमोजिम अपनाउनु पर्ने अन्य उपाय ।

९. सरलीकृत ग्राहक पहिचान गर्ने तरिका: (१) बीमकले ऐनको दफा ७३.र नियमावलीको नियम ९ बमोजिम सरलीकृत ग्राहक पहिचानको प्रकृया अवलम्बन तथा सोको सम्पुष्टि गर्दा देहाय बमोजिमका मापदण्ड र प्रकृयाहरू अपनाउनु पर्नेछ:-

- (क) सरलीकृत ग्राहक पहिचान फारमको व्यवस्था गर्ने,
- (ख) सरलीकृत ग्राहक पहिचान पद्धती अपनाइएका ग्राहकको छुट्टै विवरण राख्ने ।

(२) बीमकले नियम ९ को उपनियम (१) बमोजिम न्युन जोखिम देखिएका ग्राहकलाई बीमालेख जारी गर्दा नियमावलीको नियम ९ को उपनियम (२) मा उल्लेख भए बमोजिम समितिको पूर्व स्वीकृति लिनु पर्नेछ ।

१०. **विद्यमान ग्राहकको पहिचान अद्यावधिक गर्नुपर्ने:** (१) बीमकले ऐनको दफा ७छ. को उपदफा (१) बमोजिम विद्यमान ग्राहक तथा वास्तविक धनीको पहिचान तथा सम्पुष्टि अद्यावधिक गर्दा देहाय बमोजिम गर्नु पर्नेछ:-

- (क) उच्च जोखिम देखिएका ग्राहकको कम्तीमा वर्षमा एक पटक,
- (ख) ग्राहक पहिचान विवरण अनुरूप कारोबार मेल नखाएको अवस्थामा तत्काल,
- (ग) ग्राहक पहिचानको कार्य पूरा नभएको अवस्थामा तत्काल,
- (घ) ग्राहक पहिचान विवरणमा उल्लेखित सूचना जानकारी तथा तथ्याङ्कको सत्यता वा पर्याप्तताको बारेमा सम्बन्धित बीमकलाई शंका लागेको अवस्थामा तत्काल,
- (ङ) अन्य जोखिम भएको अवस्थामा जोखिम सापेक्ष हुने गरी बीमकले निर्धारण गरे बमोजिम ।

(२) उपदफा (१) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि बीमकले यो निर्देशन जारी भएपछि पहिलो पटकको लागि विद्यमान ग्राहक तथा वास्तविक धनीको पहिचान तथा सम्पुष्टि अद्यावधिक गर्ने कार्य सम्वत् २०७५ साल चैत्र मसान्तसम्म सम्पन्न गर्नु पर्नेछ ।

(३) बीमकको कुनै पदाधिकारी वा कर्मचारीले ग्राहकको बारेमा प्रत्यक्ष वा अप्रत्यक्ष वा अनौपचारिक रूपमा प्राप्त गरेको सूचनालाई विश्लेषण गरी ग्राहक पहिचान तथा अद्यावधिक गर्ने व्यवस्था मिलाउनु पर्नेछ ।

(४) बीमकले ग्राहक पहिचान तथा अद्यावधिक गर्दा आफूसँग भएको पूर्व सूचना वा कागजात बाहेक परिवर्तन भएको वा हुन सक्ने अन्य विवरण तथा कागजात मात्र सम्बन्धित ग्राहकसँग माग गर्नु पर्नेछ ।

(५) बीमकले ग्राहक विवरण अद्यावधिक गर्दा वित्तीय जानकारी इकाईलाई दिनुपर्ने न्यूनतम सूचना वा जानकारी पर्याप्त हुने गरी लिनु पर्नेछ ।

(६) उपदफा (५) बमोजिम ग्राहक पहिचान अद्यावधिक गर्ने क्रममा यथासम्भव प्रयास गर्दाग्राहकसँग सम्पर्क हुन नसकेमा त्यस्तो ग्राहकको छुट्टै विवरण तयार गरी राख्नु पर्नेछ ।

११. **सीमा कारोबार सम्बन्धी प्रतिवेदन दिनु पर्ने:** (१) कुनै व्यक्ति वा संस्थाले ऐनको दफा १०क. बमोजिम देहायको सीमा (श्रेसहोल्ड) भन्दा बढी बीमाशुल्कको कारोबार गरेमा बीमकले त्यस्तो कारोबारको विवरण सहितको प्रतिवेदन कारोबार भएको वा रकम भुक्तानी भएको मितिले पन्ध्र दिनभित्र अनुसूची-२ बमोजिमको ढाँचामा वित्तीय जानकारी इकाईमा उपलब्ध गराउनु पर्नेछ:-

- (क) एक वर्षमा तीन लाख रुपैयाँ वा सोभन्दा बढी रकम बीमाशुल्क तिर्नुपर्ने गरी निर्जीवन बीमालेख खरिद गरेमा, वा

(ख) एक वर्षमा एक लाख वा सोभन्दा बढी रकम बीमाशुल्क तिर्नुपर्ने गरी जीवन बीमालेख खरिद गरेमा ।

(२) बीमकले उपदफा (१) बमोजिमको विवरण सहितको प्रतिवेदन वित्तीय जानकारी इकाईले तोकिएका बमोजिम विद्युतीय वा अन्य माध्यमबाट पठाउनु पर्नेछ ।

(३) यस दफामा अन्यत्र जुनसुकै कुरा लेखिएको भएतापनि देहायका सरकारी कार्यालय, संस्था वा व्यक्तिहरूले गरेको देहायको कारोबार सम्बन्धी प्रतिवेदन वित्तीय जानकारी इकाईमा पठाउन आवश्यक पर्ने छैन:-

(क) नेपाल सरकार वा नेपाल सरकार, प्रदेश सरकार वा स्थानिय तह अन्तर्गतको कार्यालय वा निकायले गरेको कारोबार,

(ख) विशेष ऐन अन्तर्गत स्थापित निकायले गरेको कारोबार,

(ग) पुनर्वीमा व्यवसायको कारोबार गर्दा बीमा कम्पनीले गरेको कारोबार,

(घ) बीमकले संस्थागत रूपमा आफैं, अन्य बीमक वा सरकारी निकायसँग गरेको कारोबार,

(ङ) कुनै बीमकले आफ्नो ग्राहकलाई प्रचलित कानून बमोजिम बीमालेख धितो राखी कर्जा प्रदान गरेको कारोबार,

(च) संयुक्त राष्ट्र संघ, त्यसका विशिष्टिकृत निकाय, सो अन्तर्गतका कार्यालय तथा अन्तर्राष्ट्रिय संस्थाहरूले गरेको कारोबार,

(छ) बीमकले आफ्ना कर्मचारीलाई दिएको सेवा सुविधा बापतको कारोबार ।

(४) उपदफा (३) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि बीमकले सो उपदफा बमोजिमको कुनै कारोबार शंकास्पद कारोबार हो होइन भनी पहिचान गर्न सक्नेछ । त्यसरी पहिचान गर्दा त्यस्तो विवरण शंकास्पद कारोबार हो भन्ने कुरा बीमकलाई लागेमा सोको प्रतिवेदन तयार गरी तीन दिन भित्र वित्तीय जानकारी इकाईमा पठाउनु पर्नेछ ।

१२. **खास कारोबारमा विशेष ध्यान दिनुपर्ने:** बीमकले ऐनको दफा ७६ को उपदफा (१) मा उल्लेखित निम्न बमोजिमका खास कारोबारको सम्बन्धमा विशेष ध्यान दिने प्रणालीको विकास गरी लागू गर्नु पर्नेछ । सो प्रणाली लागू गरेको जानकारी बीमा समितिलाइ दिनु पर्नेछ ।

(क) एकल बीमाशुल्क भूक्तानी

(ख) १० लाख भन्दा माथीको समर्पण मूल्य वा ऋण भूक्तानी

१३. **शंकास्पद कारोबारको प्रतिवेदन गर्नु पर्ने:** (१) ऐनको दफा ७६ बमोजिमको कुनै अवस्था विद्यमान भएमा बीमकले अनुसूची-३ बमोजिमको ढाँचामा शंकास्पद कारोबार सम्बन्धी प्रतिवेदन तयार गरी तीन दिनभित्र वित्तीय जानकारी इकाई समक्ष पेश गर्नु पर्नेछ । त्यस्तो प्रतिवेदन तयार गर्दा वित्तीय जानकारी इकाईले जारी गरेको मापदण्डलाई आधार मान्नु पर्नेछ ।

(२) अनुसन्धान गर्ने निकायले अनुसन्धानको सिलसिलामा कुनै व्यक्ति वा संस्थाको विवरण वा सूचना माग गरेको अवस्थामा शंकास्पद देखिने नयाँ तथ्य वा विषय जानकारी प्राप्त गरेमा सो समेत वित्तीय जानकारी इकाईलाई अतिरिक्त सूचनाको रूपमा जानकारी दिनु पर्नेछ ।

(३) बीमकले शंकास्पद कारोबार तथा गतिविधि पहिचान गर्ने सूचक तयार गरी लागू गर्नु पर्नेछ र त्यस्ता सूचक समय-समयमा अद्यावधिक गर्नु पर्नेछ ।

१४. वित्तीय जानकारी इकाईको निर्देशन पालना गर्नु पर्ने: बीमकले वित्तीय जानकारी इकाईले जारी गरेको सीमा (श्रेसहोल्ड) कारोबार तथा शंकास्पद कारोबार सम्बन्धी निर्देशन तथा मार्गदर्शनको पालना गर्नु पर्नेछ ।

१५. आन्तरिक नियन्त्रण प्रणालीको व्यवस्था गर्नुपर्ने: (१) ऐन, नियमावली र यो निर्देशन बमोजिम बीमकले पूरा गर्नुपर्ने दायित्व प्रभावकारी रूपमा पूरा गर्न, गराउन आवश्यक नीति, कार्यविधि, नियन्त्रण प्रणाली, जनशक्ति, साधन स्रोत समेतको समुचित व्यवस्था मिलाउने जिम्मेवारी सम्बन्धित बीमकको सञ्चालक समितिको हुनेछ ।

(२) बीमकले ऐन, नियमावली र यस निर्देशन बमोजिमको दायित्व निरन्तर र प्रभावकारी रूपमा पूरा गर्न ऐनको दफा ७त. को उपदफा (३) बमोजिम व्यवस्थापन स्तरको कार्यान्वयन अधिकारी नियुक्त गरी निजको नाम, थर, ठेगाना, इमेल, योग्यता, लगायतका विवरण समिति तथा वित्तीय जानकारी इकाईमा पठाउनु पर्नेछ ।

(३) उपदफा (२) बमोजिम नियुक्त गरिएको कार्यान्वयन अधिकारी वा निजको विवरण परिवर्तन भएमा सोको जानकारी समेत समिति तथा वित्तीय जानकारी इकाईमा पेश गर्नु पर्नेछ ।

(४) उपदफा (२) बमोजिम नियुक्त कार्यान्वयन अधिकारीले ऐनको दफा ७त. को उपदफा (४) मा उल्लिखित काम, कर्तव्य र अधिकारका अतिरिक्त देहाय बमोजिमको जिम्मेवारी समेत पूरा गर्नु पर्नेछ:-

- (क) ऐन, नियमावली र यो निर्देशन बमोजिमको कार्य प्रभावकारी बनाउन सम्पर्क व्यक्तिको रूपमा कार्य गर्ने,
- (ख) ऐन, नियमावली र यो निर्देशन बमोजिमको कार्य प्रभावकारी रूपमा गर्न नीति, कार्यविधि र प्रणालीको मसौदा तयार गरी पेश गर्ने,
- (ग) आफ्नो कार्यालयका पदाधिकारी, शाखामा कार्यरत कर्मचारी र अन्य कर्मचारीबाट ऐन, नियमावली र यो निर्देशन बमोजिम प्राप्त शंकास्पद वा अस्वभाविक कारोबार सम्बन्धी सूचना प्राप्त गरी जाँचबुझ गर्ने,
- (घ) आफ्नो कार्य सम्पादन गर्न अन्य शाखा वा पदाधिकारीसँग आवश्यक जुनसुकै कागजात, विवरण वा सूचना सरल तरिकाले जुनसुकै बखत प्राप्त गर्न सक्ने ,
- (ङ) सरोकारवालाहरुबाट ऐन, नियमावली र यो निर्देशनमा पालना भए नभएको अनुगमन गरी प्रतिवेदन पेश गर्ने ।

(५) उपदफा (२) बमोजिमको कार्यान्वयन अधिकारीले ऐन, नियमावली र यो निर्देशन कार्यान्वयन गर्ने सिलसिलामा माग गरेको आवश्यक सूचना, जानकारी, कागजात, अभिलेख वा

विवरण उपलब्ध नगराउने सम्बन्धित बीमकका पदाधिकारी वा कर्मचारीलाई विभागीय कारबाहीको सिफारिश गर्नु पर्नेछ र सो सिफारिश बमोजिम सम्बन्धित बीमकले कारबाही गर्नु पर्नेछ । त्यसरी गरेको कारबाहीको जानकारी समिति र वित्तीय जानकारी इकाईलाई समेत गराउनु पर्नेछ ।

(६) उपदफा (२) बमोजिमको कार्यान्वयन अधिकारीले कम्तीमा तीन महिनामा एक पटक ऐन, नियमावली र यस निर्देशन बमोजिम भए गरेको काम कारबाहीको प्रतिवेदन सञ्चालक समितिमा पेश गर्नु पर्नेछ । त्यसरी पेश हुन आएको प्रतिवेदन उपर सञ्चालक समितिले आवश्यक समीक्षा गर्नु पर्नेछ ।

(७) ऐन, नियमावली र यस निर्देशनको पालना प्रभावकारी एवं परिणाममुखी बनाउनका लागि बीमकले एक प्रतिशतभन्दा बढी शेयर स्वामित्व हुने सञ्चालक समितिका पदाधिकारी तथा उच्च व्यवस्थापन र कर्मचारीहरूलाई देहाय बमोजिम हुने गरी संस्थागत क्षमता अभिवृद्धि कार्यक्रममा सहभागी गराउने व्यवस्था मिलाउनु पर्दछ:-

- (क) शेयर धनी, पदाधिकारी र उच्च व्यवस्थापनलाई सम्पत्ति शुद्धीकरण तथा आतङ्कवादी क्रियाकलापमा वित्तीय लगानी सम्बन्धी अभिमुखीकरण गराउने,
- (ख) कार्यान्वयन अधिकारी र सम्पत्ति शुद्धीकरण तथा आतङ्कवादी क्रियाकलापमा वित्तीय लगानी सम्बन्धी कार्यमा प्रत्यक्ष तथा नियमित रूपमा अन्य कर्मचारीहरूलाई सम्पत्ति शुद्धीकरण तथा आतङ्कवादी क्रियाकलापमा वित्तीय लगानी सम्बन्धी तालिममा सहभागी गराउने,
- (ग) कर्मचारीको हकमा क्षमता अभिवृद्धिका लागि नियमित रूपले सम्पत्ति शुद्धीकरण तथा आतङ्कवादी क्रियाकलापमा वित्तीय लगानी सम्बन्धी स्वदेशी तथा विदेशी तालिममा सहभागी गराउने,
- (घ) बीमा अभिकर्ता र सभेयरको क्षमता अभिवृद्धिका लागि नियमित रूपले सम्पत्ति शुद्धीकरण तथा आतङ्कवादी क्रियाकलापमा वित्तीय लगानी सम्बन्धी तालिममा सहभागी गराउने ।

१६. आवश्यक थप उपायहरू अवलम्बन गर्ने : (१) बीमकको प्रमुख कार्यकारी अधिकृतले ऐन, नियमावली र यो निर्देशन बमोजिम बीमकले सम्पादन गर्नुपर्ने कार्यहरू आवश्यकता अनुसार मातहतका कर्मचारीहरूमा समेत विभाजन गरी कार्य सम्पादनको जिम्मेवारी तोक्नु पर्नेछ ।

(२) उपदफा (१) मा जनुसुकै कुरा लेखिएको भएतापनि ऐनको दफा ७त. को उपदफा (४), नियमावली तथा यस निर्देशन बमोजिम कार्यान्वयन अधिकारीको भूमिकामा प्रतिकूल असर पर्ने गरी कार्य विभाजन वा जिम्मेवारी निर्धारण गर्नु हुँदैन ।

(३) यो निर्देशनमा अन्यत्र जनुसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि बीमकले ऐन तथा नियमावलीमा व्यवस्था भए बमोजिमको दायित्व पूरा गर्ने सिलसिलामा यो निर्देशनमा गरिएका व्यवस्था बाहेकका अन्य आवश्यक उपायहरू समेत अवलम्बन गर्नुपर्नेछ ।

१७. मान्यताको पालना : (१) बीमकले ऐन, नियमावली तथा यस निर्देशनको अनुकूल हुने गरी सम्पत्ति शुद्धीकरण तथा आतङ्कवादी क्रियाकलापमा वित्तीय लगानी सम्बन्धी प्रणालीको व्यवस्थापन गर्दा

सोसँग सम्बन्धित International Association of Insurance Supervisors (IAIS), Financial Action Task Force (FATF), FATF Style Regional Bodies (FSRB), वा त्यस्तै अन्य निकाय वा यस सम्बन्धमा अध्ययन अनुगमन गर्ने अन्तराष्ट्रिय संस्थाले प्रकाशन गरेको अध्ययन तथा प्रतिवेदनलाई समेत आधार लिन सक्नेछ ।

(२) बीमकले सम्पत्ति शुद्धीकरण तथा आतङ्कवादी कृत्याकलापमा वित्तीय लगानी निवारण लगायत अन्य गैर कानूनी तथा अपराधिक कार्यको नियन्त्रणमा कमजोर देखिएका मुलुकको सूची तयार तथा अद्यावधिक गरी राख्नु पर्नेछ ।

१८. **बीमाशुल्क तथा दावी भुक्तानी** : (१) बीमकले सम्वत् २०७५ चैत्र मसान्तसम्ममा एक लाख रुपैयाँ वा सोभन्दा बढीको बीमाशुल्क स्वीकार गर्दा बैंक, वित्तीय संस्था वा बैंकिङ्ग उपकरण वा पस (Point of Sale) मेशिन मार्फत भुक्तानी लिने व्यवस्था प्रयोग गर्नु पर्नेछ ।

(२) बीमकले सबै प्रकारको बीमाशुल्क बापतको रकम पास (Point of Sale) मेशिन मार्फत भुक्तानी लिने व्यवस्था गर्दै जानु पर्नेछ ।

(३) बीमकले २०७५ साल चैत्र मसान्तसम्ममा बीमालेख अन्तर्गत दावी भुक्तानी गर्दा पचास हजार रुपैयाँ भन्दा बढीको भुक्तानीमा अनिवार्य रूपमा भुक्तानी पाउने व्यक्तिको बैंक वा वित्तीय संस्थामा रहेको खाता मार्फत भुक्तानी गर्नु पर्नेछ ।

१९. **प्रतिवेदन तथा संपरीक्षण** : (१) बीमकले यो निर्देशन बमोजिम सम्पादन गरेका कार्यहरूको चौमासिक प्रतिवेदन उक्त अवधि व्यतित भएको सात दिनभित्र अनुसूची-४ को ढाँचामा समितिमा पठाउनु पर्नेछ ।

(२) बीमकले सम्पत्ति शुद्धीकरण तथा आतङ्कवादी कार्यमा वित्तीय लगानी नियन्त्रण सम्बन्धी प्रचलित कानून बमोजिम भए गरेका काम कारवाहीको मूल्याङ्कन, लेखापरीक्षण लगायत अन्य संपरीक्षण गर्ने व्यवस्था गर्नु पर्नेछ ।

२०. **अभिलेख सुरक्षित राख्नु पर्ने**: बीमकले ऐनको दफा ७८ र नियमावलीको नियम १२ बमोजिम तयार भएका विवरण, अभिलेख, प्रतिवेदन, सूची, जानकारी तथा सूचनाहरू चाहिएको बखत तत्काल उपलब्ध गराउन सकिने गरी सुरक्षित रूपमा विद्युतीय माध्यममा समेत अभिलेख राख्नु पर्नेछ । त्यसरी राखेको अभिलेख आवश्यक परेको खण्डमा प्रमाण स्वरूप प्रयोग गर्न सकिने छ ।

२१. **सूचनाको गोप्यता सम्बन्धमा** : (१) बीमकका पदाधिकारी तथा कर्मचारीहरूले ऐन, नियमावली तथा यस निर्देशन बमोजिम तयार गरिएको प्रतिवेदन, कागजात, अभिलेख, विवरण, सूचना वा जानकारी ग्राहक वा अन्य कुनै व्यक्तिलाई दिनु हुँदैन ।

(२) कसैले ग्राहक वा अन्य कुनै व्यक्तिलाई कुनै, प्रतिवेदन, कागजात, अभिलेख, विवरण, सूचना वा जानकारी उपलब्ध गराएको पाइएमा ऐनको दफा ३७ बमोजिम बचाउ हुने अवस्थामा बाहेक अन्य अवस्थामा दफा ४४क बमोजिम सजाय हुनेछ ।

२२. **कारबाही तथा सजाय सम्बन्धमा** : (१) ऐन, नियमावली र यस निर्देशनको व्यवस्थाको प्रभावकारी कार्यान्वयन नगर्ने बीमक र त्यस्तो बीमकको कर्मचारी तथा पदाधिकारीलाई ऐन बमोजिमको कारबाही हुनेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम कारबाही गर्दा समितिले कम्तीमा पन्ध्र दिनको समय दिई ऐनको दफा ७फ. को उपदफा (५) बमोजिम स्पष्टीकरण सोध्नु पर्नेछ ।

(३) उपदफा (२) बमोजिम सोधिएको स्पष्टीकरणको जवाफ नदिएमा वा दिएको जवाफ चित्तबुझ्दो नभएमा वा ऐन, नियमावली तथा यस निर्देशनको पालना नभएको अवस्था, उल्लघनको मात्रा र सोबाट पर्न सक्ने प्रणालीगत प्रभावको आधारमा ऐनको दफा ७फ. बमोजिम समितिले गर्ने कारबाहीको सामान्य आधार देहाय बमोजिम हुनेछ:

क्र.सं.	पालना नभएको व्यवस्था	कारबाहीको प्रकार
१	ऐनको दफा ७त. बमोजिम नीति तथा कार्यविधि नबनाएमा	१. पहिलो पटक लिखित रुपमा सचेत गराउने, २. दोस्रो पटक कुनै वा सबै बीमालेख जारी गर्न रोक लगाउने, ३. तेस्रो पटक दश लाख रुपैयाँदेखि पचास लाख रुपैयाँसम्म जरिवाना गर्ने, ४. त्यसपछि बीमकको दर्ता खारेजसम्मका कारबाही गर्ने ।
२	ऐनको दफा ७क. बमोजिम ग्राहक पहिचान सम्बन्धी व्यवस्था कार्यान्वयन नभएमा	१. पहिलो पटक लिखित रुपमा सचेत गराउने, २. दोस्रो पटक कुनै वा सबै बीमालेख जारी गर्न रोक लगाउने, ३. तेस्रो पटक देखि तीस लाख रुपैयाँदेखि पचास लाख रुपैयाँसम्म जरिवाना गर्ने, ४. त्यसपछि बीमकको दर्ता खारेजसम्मका कारबाही गर्ने ।
३	ऐनको दफा ६ विपरीत बेनामी वा काल्पनिक नाममा कारोबार गरेको पाइएमा	एक करोड रुपैयाँदेखि पाँच करोड रुपैयाँसम्म जरिवाना गर्ने ।
४	ऐनको परिच्छेद ६ख. को व्यवस्था पालना भएको नपाइएमा	१. पहिलो पटक एक करोड रुपैयाँ जरिवाना गर्ने, २. दोस्रो पटक तीन करोड रुपैयाँ जरिवाना गर्ने, ३. तेस्रो पटक देखि पाँच करोड रुपैयाँ जरिवाना र अन्य कारबाही वा सजाय, ४. पटक पटक प्रणालीगत समस्या भएमा कारोबार वा व्यवसायमा आंशिक वा पूर्ण रोक लगाउने वा संस्थाको दर्ता खारेज गर्ने सम्मको कारबाही गर्ने ।
५	ऐनको दफा ७ख. बमोजिम उच्चपदस्थ व्यक्तिको पहिचान हुने प्रणालीको व्यवस्था नभएमा	१. पहिलो पटक लिखित रुपमा सचेत गराउने, २. दोस्रो पटक कुनै वा सबै बीमालेख जारी गर्न रोक लगाउने, ३. तेस्रो पटक देखि दश लाख देखि पचास लाख रुपैयाँसम्म जरिवाना गर्ने, ४. त्यसपछि बीमकको दर्ता खारेजसम्मका कारबाही गर्ने ।

क्र.सं.	पालना नभएको व्यवस्था	कारबाहीको प्रकार
६	ऐनको दफा ७ग. बमोजिम वास्तविक धनीको पहिचान गर्ने, ऐनको बृहत पहिचान गर्ने तथा पहिचान अद्यावधिक गर्ने व्यवस्था नभएमा	१. पहिलो पटक लिखित रुपमा सचेत गराउने, २. दोस्रो पटक कुनै वा सबै बीमालेख जारी गर्न रोक लगाउने, ३. तेस्रो पटक देखि तीस लाख रुपैयाँ देखि पचास लाख रुपैयाँसम्म जरिवाना गर्ने । ४. त्यसपछि, बीमकको दर्ता खारेजसम्मका कारबाही गर्ने ।
७	ऐनको दफा ७घ. बमोजिम जोखिम व्यवस्थापन भएको नपाइएमा	१. पहिलो पटक लिखित रुपमा सचेत गराउने, २. दोस्रो पटक कुनै वा सबै बीमालेख जारी गर्न रोक लगाउने, ३. तेस्रो पटक देखि पचास लाख रुपैयाँ देखि माथि एक करोड रुपैयाँसम्म जरिवाना गर्ने, ४. त्यसपछि, बीमकको दर्ता खारेजसम्मका कारबाही गर्ने ।
८	ऐनको दफा ७ङ. बमोजिम निरन्तर अनुगमन सम्बन्धी व्यवस्था नभएमा	१. पहिलो पटक लिखित रुपमा सचेत गराउने । २. दोस्रो पटक कुनै वा सबै बीमालेख जारी गर्न रोक लगाउने, ३. तेस्रो पटक देखि दश लाख रुपैयाँदेखि वा पचास लाख रुपैयाँसम्म जरिवाना गर्ने, ४. त्यसपछि, बीमकको दर्ता खारेजसम्मका कारबाही गर्ने ।
९	ऐनको दफा १०क. बमोजिम सिमाकारोबारको पहिचान गर्ने प्रणाली नभएमा	१. पहिलो पटक दश लाख देखि पचास लाख रुपैयाँसम्म जरिवाना गर्ने, २. त्यसपछि, बीमकको दर्ता खारेजसम्मका कारबाही गर्ने ।
१०	ऐनकोदफा७ध. बमोजिम शंकास्पद कारोबारको पहिचान गर्ने प्रणाली नभएमा	१. पहिलो पटक पचास लाख देखि उक करोड रुपैयाँ सम्म जरिवाना गर्ने , २. त्यसपछि, पश्चात् बीमकको दर्ता खारेजसम्मका कारबाही गर्ने ।
११	ऐनको दफा ७त. को उपदफा (३) बमोजिम कार्यान्वयन अधिकारी नियुक्त नगरेको वा बीमकले निर्देशनको दफा २४ को उपदफा (२) बमोजिम कर्तव्य पूरा नगरेको नपाइएमा	१. पहिलो पटक लिखित रुपमा सचेत गराउने, २. दोस्रो पटक कुनै वा सबै बीमालेख जारी गर्न रोक लगाउने, ३. तेस्रो पटक दश लाख रुपैयाँदेखि पचास लाख रुपैयाँसम्म जरिवाना गर्ने, ४. त्यसपछि, बीमकको दर्ता खारेजसम्मका कारबाही गर्ने ।
१२	सञ्चालक समितिले गर्नुपर्ने समीक्षा नगरेमा	१. पहिलो पटक लिखित रुपमा सचेत गराउने, २. दोस्रो पटक कुनै वा सबै बीमालेख जारी गर्न रोक लगाउने, ३. तेस्रो पटक दश लाख देखि पचास लाख रुपैयाँसम्म जरिवाना गर्ने,

क्र.सं.	पालना नभएको व्यवस्था	कारबाहीको प्रकार
		५. त्यसपछि बीमकको दर्ता खारेजसम्मका कारबाही गर्ने ।
१३	संस्थागत तथा कर्मचारीको क्षमता अभिवृद्धि नगरेमा	१. पहिलो पटक लिखित रुपमा सचेत गराउने, २. दोस्रो पटक कुनै वा सबै बीमालेख जारी गर्न रोक लगाउने, ३. तेस्रो पटक दश लाख रुपैयाँ देखि पचास लाख रुपैयाँसम्म जरिवाना गर्ने, ४. त्यसपछि पश्चात् बीमकको दर्ता खारेजसम्मका कारबाही गर्ने ।
१४	तोकिएका विवरणहरुको अभिलेख नराखिएमा वा तोकिएको समयसम्म सुरक्षित नराखिएमा	१. पहिलो पटक पचास लाख रुपैयाँ वा गाम्भीर्यको आधारमा सोभन्दा बढी जरिवाना गर्ने, २. त्यसपछि बीमकको दर्ता खारेजसम्मका कारबाही गर्ने ।
१५	ऐनको दफा ७४ बमोजिम सिमा वा शङ्कास्पद कारोबार प्रतिवेदन समयमा नपठाएमा	ऐनको दफा १० को उपदफा (७) बमोजिम वित्तीय जानकारी इकाईले दश लाख रुपैयाँसम्म जरिवाना गर्नसक्ने ।

(४) उपदफा (३) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भएतापनि समितिले कारबाही गर्दा बीमकको आर्थिक तथा सांगठनिक अवस्था, पालनाका लागि भएका प्रयास र कसूरको गाम्भीर्यता समेतको विचार गरी प्रभावकारी, आनुपातिक र निरोधात्मक हुने गरी कारबाही गर्नेछ ।

तर उल्लंघनको गाम्भीर्यताको विचार गरी ऐनको दफा ७५ बमोजिमको कुनै वा सबै कारबाही गर्न यस दफाले बाधा पुऱ्याएको मानिने छैन ।

(५) बीमकलाई यस दफा बमोजिम कारबाही वा सजाय भएमा र त्यस्तो सजाय उक्त बीमकको कुनै पदाधिकारी वा कर्मचारीको काम कारबाहीको कारणले भएको देखिएमा त्यस्तो पदाधिकारी वा कर्मचारीलाई बीमकले प्रचलित कानून वा विनियमावली बमोजिम कारबाही गर्नु पर्नेछ ।

२३. **बीमकको दायित्व** : (१) यस निर्देशनमा उल्लेख नभएका तर ऐन तथा नियमावलीमा उल्लेख गरिएका विषयमा ऐन तथा नियमावली बमोजिम र यस निर्देशनमा उल्लेख गरिएका विषयमा यसै निर्देशन बमोजिम बीमकले आफ्नो काम दायित्व पूरा गर्नु गराउनु पर्नेछ ।

(२) बीमा अभिकर्ता, सर्भेयर, ब्रोकर, तेश्रो पक्ष सहजकर्तालाई ऐन, नियमावली र यस निर्देशनको पालना गर्ने गराउने जिम्मेवारी बीमकको हुनेछ ।

२४. **खारेजी र बचाऊ** : (१) सम्पत्ति शुद्धीकरण तथा आतङ्कवादी कृयाकलापमा वित्तीय लगानी निवारण निर्देशन, २०६९ लाई खारेज गरिएको छ ।

(२) ऐन, नियमावली र निर्देशनले बन्देज लगाएको अवस्थामा बाहेक उपदफा (१) बमोजिम खारेज गरिएको निर्देशन बमोजिम भए गरेका काम कारबाही यसै निर्देशन बमोजिम भए गरेको मानिनेछ ।

अनुसूची-१

(दफा ४ सँग सम्बन्धित)

ग्राहकको पहिचान तथा जाँचसँग सम्बन्धित कागजात, विवरण तथा सूचनाको सामान्य जानकारी

(क) व्यक्तिसँगको बीमा कारोबार भएमा,-

- (१) ग्राहक वा सम्भव भएसम्मका हिताधिकारीको स्पष्ट नाम, थर,
- (२) बाबु/आमाको नाम,
- (३) श्रीमान्/श्रीमतीको नाम,
- (४) स्थायी ठेगाना (ठेगाना प्रमाणित गर्ने आवश्यक कागजात हुनु पर्ने),
(जस्तै: नागरिकताको प्रमाणपत्र, राहदानी पानी तथा बिजुलीको बिल, आवश्यक परेमा सम्बन्धित बैंक कर्मचारीले स्थलगत भ्रमण गरी तयार गरेको नक्सा, मतदाता परिचयपत्र लालपूजा आदि)
- (५) हाल बसोबास गरिरहेको पूरा ठेगाना,
- (६) जन्म मिति,
- (७) सम्पर्क टेलिफोन नम्बर,
- (८) नागरिकता पासपोर्ट नम्बर, जारी मिति,कार्यालय,
- (९) नेपाल सरकार वा नेपाल सरकारको स्वामित्व भएको संस्था वा निजी क्षेत्रको संस्थामा काम गर्ने व्यक्ति भए परिचयपत्रको छाँयाप्रति,
- (१०) हालसालै खिचिएको फोटो,
- (११) बीमकले तोकेका अन्य आवश्यक कागजातहरू ।

(ख) साभेदारी वा व्यक्तिगत फर्मसँगको सीमा कारोबार भएमा,-

- (१) फर्मको नाम,
- (२) ठेगाना,
- (३) सम्पर्क टेलिफोन वा मोबाइल नम्बर,
- (४) साभेदार वा सम्भव भएसम्मका हिताधिकारीको सबैको नाम र ठेगाना (फोन नं.सहित),
- (५) साभेदारको फोटो,
- (६) फर्म रजिष्ट्रेशनको प्रमाणपत्र,
- (७) स्थानीय तह वा अन्य सरकारी निकायमा दर्ता भई स्थायी लेखा नम्बर प्राप्त गरेको प्रमाणपत्र,
- (८) फर्मको साभेदार बीच भएको कबुलियतनामा,
- (९) बीमा वा सोसँग सम्बन्धित अन्य कारोबार गर्ने सम्बन्धमा सञ्चालक समितिले गरेको निर्णय र अख्तियारी,
- (१०)बीमकले तोकेका अन्य आवश्यक कागजातहरू,

(ग) कम्पनीसँगको बीमा कारोबार भएमा,-

- (१) कम्पनीको नाम,
- (२) रजिष्टर्ड कार्यालय रहेको स्थान,
- (३) पूरा ठेगाना (टेलिफोन, फ्याक्स समेत),
- (४) संस्थापना र गठन सम्बन्धी प्रमाणपत्र तथा कम्पनीको प्रबन्धपत्र र नियमावली,
- (५) सञ्चालक समितिका सदस्यहरूको नाम र ठेगाना (भएमा फोन नं समेत उल्लेख गर्ने),
- (६) सञ्चालक समितिका सदस्यहरूको फोटो,
- (७) बीमा वा सोसँग सम्बन्धित अन्य कारोबार गर्ने सम्बन्धमा सञ्चालक समितिले गरेको निर्णय र अख्तियारी,
- (८) सञ्चालक समितिले कार्यकारी प्रमुख र अन्य अधिकृत कर्मचारीलाई आर्थिक कारोबारको सम्बन्धमा प्रदान गरेको अख्तियारी,
- (९) सम्भव भए सम्मका हिताधिकारीको विवरण,
- (१०) अन्य आवश्यक कागजातहरू (बीमक स्वयंले तोक्न सक्ने) ।

(घ) क्लब/गैरसरकारी संघ/संस्थासँगको बीमा कारोबार भएमा,-

- (१) क्लब तथा गैर सरकारी संघ संस्थाको नाम,
- (२) ठेगाना,
- (३) क्लब/गैरसरकारी संघ/संस्थाको संस्था दर्ता प्रमाणपत्रको प्रमाणित छाँयाप्रति,
- (४) विधान,
- (५) कार्य समितिको नाम र ठेगाना (भएमा फोन नम्बर समेत उल्लेख गर्ने),
- (६) कार्यालयको टेलिफोन नम्बर,
- (७) बीमा वा सोसँग सम्बन्धित अन्य कारोबार गर्ने सम्बन्धमा कार्य समितिले गरेको निर्णय र अख्तियारी,
- (८) क्लब वा गैरसरकारी संघ/संस्थाको संचालक/कार्यकारी समितिका पदाधिकारीहरूको फोटो,
- (९) अन्य आवश्यक कागजातहरू (बीमक स्वयंले तोक्न सक्ने) ।

(ङ) सहकारी संस्थासँगको बीमा कारोबार भएमा,-

- (१) संस्थाको नाम,
- (२) ठेगाना,
- (३) फोन नं. (भएमा उल्लेख गर्ने),
- (४) संस्थाको विधिनम,
- (५) सञ्चालक समितिका सदस्यहरूको नाम र ठेगाना (भएमा फोन नम्बर समेत उल्लेख गर्ने),
- (६) सञ्चालक समितिका सदस्यहरूको फोटो,
- (७) संस्था दर्ता सम्बन्धी प्रमाणपत्रको प्रमाणित छाँयाप्रति,
- (८) बीमा वा सोसँग सम्बन्धित अन्य कारोबार गर्ने सम्बन्धमा सञ्चालक समितिले गरेको निर्णय र अख्तियारी,

- (९) संभव भएसम्मका हिताधिकारीको विवरण,
- (१०) अन्य आवश्यक कागजातहरु (बीमक स्वयंले तोक्न सक्ने) ।

(च) स्कूल वा क्याम्पससँगका बीमा कारोबार भएमा,-

- (१) स्कूल वा क्याम्पसको नाम,
- (२) ठेगाना,
- (३) प्रबन्धपत्र र नियमावली,
- (४) संस्था स्वीकृतिको प्रमाणपत्रको प्रमाणित छविचित्र,
- (५) स्कूल वा क्याम्पसको प्रमुख पदाधिकारीको नाम, थर, ठेगाना, फोन नं. र फोटो ,
- (६) सञ्चालक/व्यवस्थापन समितिका सदस्यहरुको नाम र ठेगाना (भएमा फोन नम्बर समेत उल्लेख गर्ने),
- (७) बीमा वा सो सँग सम्बन्धित अन्य कारोबार गर्ने सम्बन्धमा सञ्चालक समितिले गरेको निर्णय र अख्तियारी,
- (८) सम्भव भए सम्मका हिताधिकारीको विवरण,
- (९) अन्य आवश्यक कागजातहरु (बीमक स्वयंले तोक्न सक्ने) ।

(छ) अन्तर्राष्ट्रिय गैर सरकारी संस्थासँगको बीमा कारोबार भएमा,-

- (१) संस्थाको नाम,
- (२) ठेगाना,
- (३) समाज कल्याण परिषद र संस्था बीच कुनै सम्झौता भएको भए सम्झौताको प्रतिलिपी,
- (४) नेपाल सरकारसँग कुनै सम्झौता भएको भए सौ सम्झौता,
- (५) सम्बन्धित देश वा सो देशको राजदूतावासको सिफारिस पत्र,
- (६) संस्थाको विधान,
- (७) संस्थाको दुई प्रमुख पदाधिकारी तथा सञ्चालकको नाम, थर, ठेगाना फोन नं र फोटो र ठेगाना प्रमाणित गर्ने कागजातहरु,
- (८) नेपाल स्थित सो संस्थाको तर्फबाट नियुक्त भएको प्रतिनिधि वा प्रमुखको नाम, थर, फोटो सहित ठेगाना प्रमाणित हुनेमा कागजात,
- (९) बीमा वा सोसँग सम्बन्धित अन्य कारोबार गर्ने सम्बन्धमा सञ्चालक समितिले गरेको निर्णय र अख्तियारी,
- (१०) सम्भव भए सम्म हिताधिकारीको विवरण,
- (११) अन्य आवश्यक कागजात (बीमक स्वयंले तोक्न सक्ने) ।

(ज) विदेशी व्यक्तिसँगको बीमा कारोबार भएमा,-

- (१) पूरा नाम, थर, ठेगाना र सम्भव भए सम्मका हिताधिकारीको विवरण,
- (२) बाबु/आमाको नाम,
- (३) श्रीमान्/श्रीमतीको नाम,
- (४) म्याद ननाघेको भिसाको प्रमाणित छायाँप्रति,

- (५) राहदानीको छायाँप्रति,
- (६) कार्यरत संस्थाको सिफारिस पत्र (कर्मचारी भए),
- (७) नेपालको पूरा ठेगाना वा सम्पर्क स्थान,
- (८) अन्य आवश्यक कागजातहरू (बीमक स्वयंले तोक्न सक्ने) ।

(भ) विदेशी कम्पनीसँगको बीमा कारोबार भएमा,-

- (१) विदेशी कम्पनीको संस्थापन र दर्ता प्रमाणपत्रको प्रतिलिपि,
- (२) कम्पनीको प्रबन्धपत्र तथा नियमावली,
- (३) बीमा वा सोसँग सम्बन्धित अन्य कारोबार गर्ने सम्बन्धमा सञ्चालक समितिले गरेको निर्णय र यससँग सम्बन्धित अन्य आर्थिक कारोबार गर्न दिएको अख्तियारी,
- (४) रजिष्टर्ड ठेगाना/व्यापारिक ठेगाना प्रमाणित गर्ने कागजात,
- (५) वैदेशिक कम्पनीको प्रमुख दुई पदाधिकारीहरूको नाम, थर, ठेगाना, फोटो, फोन नं. सहित व्यक्तिगत विवरण र ठेगाना प्रमाणित हुने कागजात,
- (६) नेपालको पूरा ठेगाना सम्पर्क स्थान वा सम्पर्क व्यक्ति,
- (७) अन्य आवश्यक कागजात (बीमक स्वयंले तोक्न सक्ने)।

(ज) राजदूतावास/कुटनीतिक नियोगको बीमा कारोबार भएमा,

- (१) राजदूतावास वा कुटनीतिक नियोगको पत्र,
- (२) सम्भव भएसम्मका हिताधिकारीको विवरण,
- (३) अन्य आवश्यक कागजात (बीमक स्वयाले तोक्न सक्ने)।

(ट) गैर आवासीय नेपाली नागरिकसँगको बीमा कारोबार भएमा,-

- (१) पूरा नाम, थर, ठेगाना र सम्भव भए सम्मका हिताधिकारीको विवरण,
- (२) बाबु/आमाको नाम,
- (३) श्रीमान्/श्रीमतिको नाम,
- (४) आयश्रोत खूल्ने कागजातहरू,
- (५) रोजगारदाता संस्थासँगको सम्झौतापत्र/नियुक्तिपत्र,
- (६) पासपोर्टको प्रमाणित छाँयाप्रति,
- (७) नेपालको पूरा ठेगाना वा सम्पर्क स्थान,
- (८) अन्य आवश्यक कागजातहरू (बीमक स्वयंले तोक्न सक्ने) ।

द्रष्टव्य :

- (१) ग्राहक, वास्तविक स्वामी तथा हिताधिकारीको सही रूपमा पहिचान गर्न बीमकले आवश्यक ठानेमा ग्राहकसँग अन्तरवार्ता समेत लिन सक्नेछ ।
- (२) ग्राहक पहिचान गर्दा ऐन,नियमावलीमा भएका व्यवस्था पालना भएको सुनिश्चित गर्नु पर्नेछ ।
- (३) बीमकले ग्राहक पहिचान सम्बन्धी पर्याप्त विवरण बीमा प्रस्ताव फारममा नै समावेश गरेमा छुट्टै फारम भराउन आवश्यक पर्ने छैन ।

अनुसूची-२

(दफा ११ सँग सम्बन्धित)

बीमकले वित्तीय जानकारी इकाईमा पेश गर्ने सिमा कारोबार विवरण/प्रतिवेदनको सामान्य ढाँचा

बीमकको नाम:

क्र. सं.	ग्राहकको नाम तथा ठेगाना (व्यक्ति तथा संस्था समेत)	पेशा व्यवसाय	कारोबार स्थान (मुख्य वा शाखा कार्यालय)	बीमाशूलक भुक्तानी मिति	बीमाको प्रकृति (जीवन वा निर्जीवन)	बीमाको कारोबार	कारोबार रकम तथा रकमको श्रोत	कैफियत

विवरण पेश गर्नेको हस्ताक्षर:

(कार्यान्वयन अधिकृत/आधिकारिक प्रतिनिधि)

नाम:

पद:

फोन :

इमेल:

फ्याक्स:

मिति :

द्रष्टव्य : बीमाको प्रकारमा अग्नी, सामुन्द्रिक मोटर, हवाई, इन्जिनियरिङ्ग, ठेकेदार सम्पूर्ण जोखिम लगायतका अन्य बीमामध्ये जुन वर्गमा पर्छ सोही उल्लेख गर्ने ।

अनुसूची -३
(दफा १३ सँग सम्बन्धित)

Suspicious Transaction Report (STR)

A. Reporting Institution :

1. Name of the Insurers/Branch:

--

B. Details of Customer :

1. a. Name of the Main account holder/s/customer:

a.

b. Related Party/ies:

b.

2. a. Permanent Address:

a.

b. Present Address:

b.

3. Profession (As per KYC):

4. Nationality:

5. Other account(s) number (if any):

6. Other business (if nay):

7. a. Citizen No./PP No./ other ID No./Regd.No.

a.

b. Issue Date and Place

b.

c. Issuing Agency/Authority

c.

8. a. Father' Name:

a.

b. Mother's Name:

b.

c. Spouse Name:

c.

d. Grand Father:

d.

e. Chairman/MD/Proprietor:

9. Date of birth (Natural Person)/

Date of establishment(Legal Person):

C. Details of Customer :

1. Account/Policy Number:

--

- 2 Nature of the account/Policy:
(Current/savings/loan/other, pls. specify)
3. Nature of Ownership: (Individual/proprietorship
/Partnership/company/other, pls. specify)
4. Names of Prop./Directors/ Partners etc.:
5. Date of A/Copening /Policy Issue:
- 6 Other account(s)/Policy number (Related Parties):

1.
2.
3.

D. Transaction

a. Transaction Details

Policy No.	Year	Total Trans. No./Sum Insured	Total Dr. Amount (Loan/Surrender/ Death & Maturity etc.)	Total Trans. No.	Total Cr. Amount	Closing Balance
Total upto now						

b. Details of Top 10 deposits/Premium-Loan Payment

S.No.	Date	Cheque/Voucher No.	Depositor	Amount	Remarks

c. Details of Top 10 withdrawals/(Loan/Surrender/Death & Maturity etc.)

S.No.	Date	Cheque/Voucher No.	Payee	Amount	Remarks

d. Details of Loan and any other business and transactions with BFI

e. Person and Transaction Tree or Map

E. Reasons for considering the transaction(s) as unusual/suspicious?

- Summary of suspicious activities
- Analysis or Examination
- Possible Linkage

F. Suspicious Activity Information/Typology:

Summarize characterization of suspicious activity/please specify the typologies (As per Act and FATF Guideline):

a.	☐	Corruption/Gratuity	e.	☐	False statement	i.	☐	Structuring
b.	☐	Cheque fraud	f.	☐	debit/credit or other card fraud	j.	☐	Mysterious Disappearance/behavior
c.	☐	Tax evasion	g.	☐	Identity Theft	k.	☐	Counterfeit instrument
d.	☐	Loan fraud	h.	☐	Terrorist Financing	L	☐	Misuse of Position or Self

Others (Please Specify):

G. Has the Bank/Insurance taken any action in this context? Give details.

Signature (Compliance Officer or Authorized Officer) :		
Name :		
Designation:		Date:
Phone :	Email:	Fax:

अनुसूची-४
(दफा २० संग सम्बन्धित)
प्रतिवेदनको ढाँचा

बीमकको नाम, ठेगाना :

साल.....महिना : ...

(ख) विवरण

१. नीति तथा कार्यविधि जारी गरेको मिति:
२. नीति तथा कार्यविधि अद्यावधिक गरेको मिति:
३. जोखिम मूल्याङ्कन सम्पन्न गरेको मिति:
४. जोखिम मूल्याङ्कन अद्यावधिक गरेको मिति:

सि.नं.	विवरण	गत आ.व. सम्मको	चालु आ.व.											जम्मा	कैफियत		
			श्रा.	भा.	अ.	का.	मं.	पु.	मा.	फा.	चै.	वै.	जे.			आ.	
(१)	जम्मा बीमितको संख्या																
	(क) बीमालेख प्रकार																
	अनुरसारका बीमित संख्या																
	(ख) अवधी पुगी भुक्तानी लिने बीमितको संख्या																
	(ग) बीमालेख रद्द गर्नेको संख्या																
	(घ) बीमालेख समर्पण गर्ने बीमितको संख्या																
	(ङ) कर्जा लिने बीमितको संख्या																
(२)	पहिचान अद्यावधिक भएका बीमितको संख्या																
(३)	पहिचान अद्यावधिक नभएका बीमितको संख्या																
(४)	पहिचान पूरा नभएका कारण बीमितले अस्वीकार वा सम्बन्ध अन्त्य गरेकाको संख्या																
(५)	उच्च जोखिममा																

(ग) गत आ.ब.मा गरिएका प्रमुख गतिविधि तथा चुनौती

(घ) आगामी आ.ब. का कार्य योजना

आधिकारीक हस्ताक्षर

तयार गर्ने

हस्ताक्षर :

नाम :

पद :

मिति :

बीमकको छाप :

स्वीकृत गर्ने

हस्ताक्षर :

नाम :

पद :

मिति :